

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/33/33/96

POLACY I ROSJANIE O PRZYSTĄPIENIU POLSKI DO NATO

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LUTY '96

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Sprawa wejścia Polski do NATO jest od kilku lat tematem niemal stale obecnym w polityce międzynarodowej. Dla naszego kraju jest to kwestia zapewnienia optymalnego bezpieczeństwa w nowej sytuacji europejskiej, wynikającej z rozpadu dawnego bloku wschodniego oraz ciągle płynnej i dalekiej od stabilizacji sytuacji na terytorium byłego Związku Radzieckiego. Problem ten podnoszony jest przez polityków rosyjskich w kontekście zagrożenia bezpieczeństwa Rosji wskutek przybliżenia NATO do jej granic. Dla Zachodu z kolei rozszerzenie NATO na wschód wiąże się z redefinicją jego roli, jako że nie istnieje już podział świata na dwa bloki skupione wokół dwóch supermocarstw.

W Polsce nie ma znaczącej siły politycznej deklarującej sprzeciw wobec związania się z NATO, w Rosji przeciwnie - istnieje wiele zastrzeżeń na ten temat. Politycy powołują się często na zdanie rosyjskiej opinii publicznej.

Interesowało nas, jak zapatrują się na tę kwestię Polacy, a jak Rosjanie. Czy rzeczywiście przystąpienie Polski do NATO wywołuje obawy Rosjan?

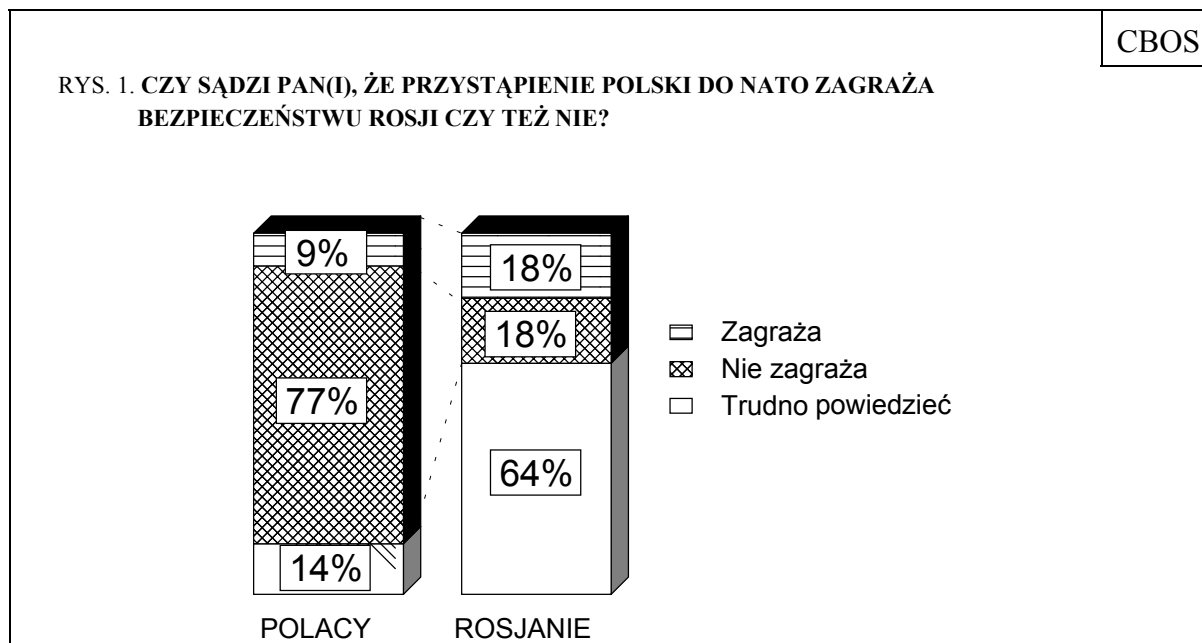
W styczniu '96 postanowiliśmy zbadać stosunek obywateli obu krajów do trzech aspektów tego zagadnienia. Na zamówienie CBOS Ogólnorosyjskie Centrum Badań Opinii Społecznej (VCIOM) zadało reprezentacji ogółu dorosłych mieszkańców Rosji trzy pytania dotyczące poglądów Rosjan¹, równocześnie zaś identyczne pytania zamieściliśmy w styczniowym sondażu CBOS².

¹Sondaż zrealizowany na zlecenie CBOS przez VCIOM w dniach 12-31 stycznia '96 na ogólnorosyjskiej próbie reprezentatywnej (N=2426).

²Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (68) przeprowadzono w dniach 12-16 stycznia '96 na reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski (N=1177).

CZY PRZYSTĄPIENIE POLSKI DO NATO ZAGRAŻA BEZPIECZEŃSTWU ROSJI?

Na tak sformułowane pytanie uzyskaliśmy w obydwu krajach następujące wskazania.

Okazało się, że niemal dwie trzecie badanych Rosjan nie ma w tej sprawie wyrobionego zdania, wśród pozostałych zaś poglądy są równo podzielone. Jednocześnie tylko 14% Polaków nie zajęło stanowiska w tej kwestii, podczas gdy ponad trzy czwarte uważa, że krok taki nie zagrażałby bezpieczeństwu Rosji.

Można z tego wyciągnąć dwa wnioski:

- po pierwsze - odzwierciedla się tu znaczenie tego problemu dla obu narodów. Dla Polaków jest to sprawa zdecydowanie pierwszoplanowa, toteż mimo że zainteresowanie polityką zagraniczną nie jest wśród ogółu społeczeństwa zbyt duże³, w tej kwestii zdecydowana większość ma wyrobioną opinię. Natomiast dla Rosjan jest to jeden z wielu problemów polityki zagranicznej, co powoduje, że społeczeństwo interesuje się nim w niewielkim stopniu;
- po drugie - wśród tej części społeczeństwa rosyjskiego, która wykazuje zainteresowanie tą sprawą i ma wyrobione zdanie, przystąpienie Polski do NATO jest wprawdzie problemem

³Por. komunikat CBOS "Polska polityka zagraniczna w opinii społecznej", październik '95.

kontrowersyjnym, ale bynajmniej nie przyjmowanym jednoznacznie jako zagrożenie dla bezpieczeństwa Rosji.

W obydwu krajach brak opinii w tej sprawie zmniejsza się w miarę wzrostu wykształcenia badanych. Jednak gdy w Polsce wśród osób z wykształceniem podstawowym brak zdania deklaruje jedna czwarta respondentów, w Rosji - trzy czwarte. Natomiast wśród respondentów z wykształceniem wyższym tylko 1% ankietowanych w Polsce nie zajął stanowiska w tej sprawie, w Rosji zaś - niespełna połowa (48%).

W Rosji w grupie badanych z wyższym wykształceniem nieco przeważa opinia o zagrożeniu związanym z wejściem Polski do NATO nad poglądem przeciwnym (29% wobec 23%). W Polsce odwrotnie - niemal wszyscy badani z wyższym wykształceniem (96%) są zdania, że wejście Polski do NATO nie stanowi zagrożenia dla bezpieczeństwa Rosji.

Opcje polityczne Polaków - głosowanie w II turze wyborów prezydenckich lub deklarowanie poparcia dla poszczególnych partii politycznych - nie wiążą się w sposób istotny statystycznie (w przypadku elektoratów w wyborach prezydenckich) bądź wiążą się bardzo słabo (w przypadku sympatii partyjnych) z opinią w omawianej sprawie.

Tabela 1

w procentach

Elektoraty partii	Czy przystąpienie Polski do NATO zagraża bezpieczeństwu Rosji?		
	Zagraża	Nie zagraża	Trudno powiedzieć
PSL	17	71	12
SLD	10	84	6
Ugrupowania prawicowe	9	86	5
UP	8	89	3
UW	6	90	4
NSZZ „Solidarność”	5	87	8

Inaczej jest wśród Rosjan. Biorąc pod uwagę elektoraty ośmiu ugrupowań politycznych występujących w niedawnych wyborach do Dumy, zauważamy wyraźne różnice stanowisk dotyczące ewentualnych konsekwencji wejścia Polski do NATO dla bezpieczeństwa Rosji.

Tabela 2

w procentach

Elektoraty partii	Czy przystąpienie Polski do NATO zagraża bezpieczeństwu Rosji?		
	Zagraża	Nie zagraża	Trudno powiedzieć
Kongres Wspólnot Rosyjskich	34	24	42
Komunistyczna Partia Rosji	25	15	60
Partia Samorządu Pracujących	23	12	65
Jabłoko	21	21	58
Liberalno-Demokratyczna Partia Rosji	20	14	66
Demokratyczny Wybór Rosji	17	36	47
Kobiety Rosji	15	13	72
Nasz Dom - Rosja	17	25	58

Wśród tych, którzy oddali głos na Demokratyczny Wybór Rosji, dwukrotnie więcej osób uważa, że wejście Polski do NATO nie zagraża bezpieczeństwu Rosji, niż ma zdanie przeciwne. Podobnie sądzą, choć proporcje są bardziej wyrównane, zwolennicy ugrupowania "Nasz Dom - Rosja", a wśród elektoratu ugrupowania "Jabłoko" poglądy są równo podzielone. Natomiast wśród wyborców pozostałych pięciu ugrupowań przeważa przekonanie o zagrożeniu bezpieczeństwa Rosji spowodowanym polskimi aspiracjami do NATO.

Także zwolennicy potencjalnych kandydatów w zbliżających się wyborach prezydenckich w Rosji różnią się zapatrywaniami w tej sprawie.

Tabela 3

w procentach

Potencjalne elektoraty	Czy przystąpienie Polski do NATO zagraża bezpieczeństwu Rosji?			
	Zagraża	Nie zagraża	Trudno powiedzieć	N=100%
A. Lebied	33	19	46	149
G. Ziuganow	24	14	62	292
B. Jelcyn	24	36	40	135
G. Jawlinski	21	20	59	178
W. Żyrinowski	18	14	67	177
W. Czernomyrdin	16	24	60	137
J. Gajdar	14	33	53	78
Ktoś spoza tej listy	19	18	63	453
Niezdecydowani	13	13	74	619

Przekonanie o tym, że wejście Polski do NATO nie stanowi zagrożenia dla Rosji, przeważa nad zdaniem przeciwnym wśród zwolenników Jelcyna, Gajdara i Czernomyrdina. Poglądy sympatyków Jawlińskiego są podzielone. Natomiast zwolennicy Lebedia, Ziuganowa i Żyrinowskiego częściej opowiadają się za tym, że przystąpienie Polski do NATO zagraża bezpieczeństwu Rosji. Należy jednak pamiętać, że we wszystkich elektoratach największą grupę stanowią nie mający zdania w tej sprawie. Warto też zwrócić uwagę na dwie najliczniejsze grupy badanych, będące równocześnie grupami "do zagospodarowania", które tworzą niezdecydowani i przeciwnicy wszystkich siedmiu wymienionych potencjalnych kandydatów. Wprawdzie w zdecydowanej większości nie mają oni zdania na ten temat, jednak poglądy tych, którzy wyrazili opinie, są podzielone.

PRZYJĘCIE POLSKI DO NATO A STABILIZACJA W EUROPIE

Jak Polacy i Rosjanie postrzegają konsekwencje ewentualnego przystąpienia Polski do NATO dla stabilizacji w tym regionie?

Tabela 4

w procentach

Narodowość	Czy, Pana(i) zdaniem, ewentualne przyjęcie Polski do NATO przyczyniłoby się raczej do:		
	zwiększenia spokoju i stabilizacji w Europie	zwiększenia napięcia i niepewności w Europie	Trudno powiedzieć
Rosjanie	8	16	76
Polacy	66	14	20

W tej sprawie trzy czwarte badanych Rosjan nie ma wyrobionego poglądu. Taki wynik - jeszcze bardziej niż w przypadku poprzednio omawianego zagadnienia - utrudnia wnioskowanie, a nawet je uniemożliwia. Można jedynie stwierdzić, że Polacy w przeważającej większości traktują rozszerzenie NATO na wschód jako czynnik stabilizujący sytuację w Europie, wśród Rosjan zaś pogląd taki występuje dwukrotnie rzadziej niż opinia przeciwna. Nie znaczy to jednak, by w Rosji panowało przekonanie o destabilizującym wpływie rozszerzenia

NATO na sytuację w Europie, gdyż przytłaczająca większość badanych Rosjan nie ma poglądu na tę sprawę.

Pytanie o wpływ rozszerzenia NATO na sytuację w Europie zadaliśmy w Polsce po raz pierwszy w styczniu '94, w związku z podpisanym wówczas porozumieniem "Partnerstwo dla pokoju"⁴.

Tabela 5 w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, ewentualne przyjęcie Polski do NATO przyczyniłoby się raczej do:	Wskazania respondentów według terminów badań:	
	styczeń '94	styczeń '96
- zwiększenia spokoju i stabilizacji w Europie	59	66
- zwiększenia napięcia i niepewności w Europie	16	14
Trudno powiedzieć	25	20

W ciągu minionych dwóch lat przekonanie o stabilizującej roli rozszerzenia NATO nieco się umocniło. Warto też zauważyć, że zmalała liczba osób nie mających zdania w tej sprawie. Odsetek przeświadczonych o destabilizującej roli NATO jest w zasadzie stały i obejmuje około jednej siódmej badanych. Trzeba dodać, że pogląd taki występuje nieco częściej wśród ankietowanych lepiej wykształconych: podziela go co piąty respondent z wyższym wykształceniem.

Stanowisko Polaków w tej sprawie nieco różnicuje się w zależności od poglądów politycznych i opeji partyjnych, jest to jednak zależność dość słaba.

Tabela 6 w procentach

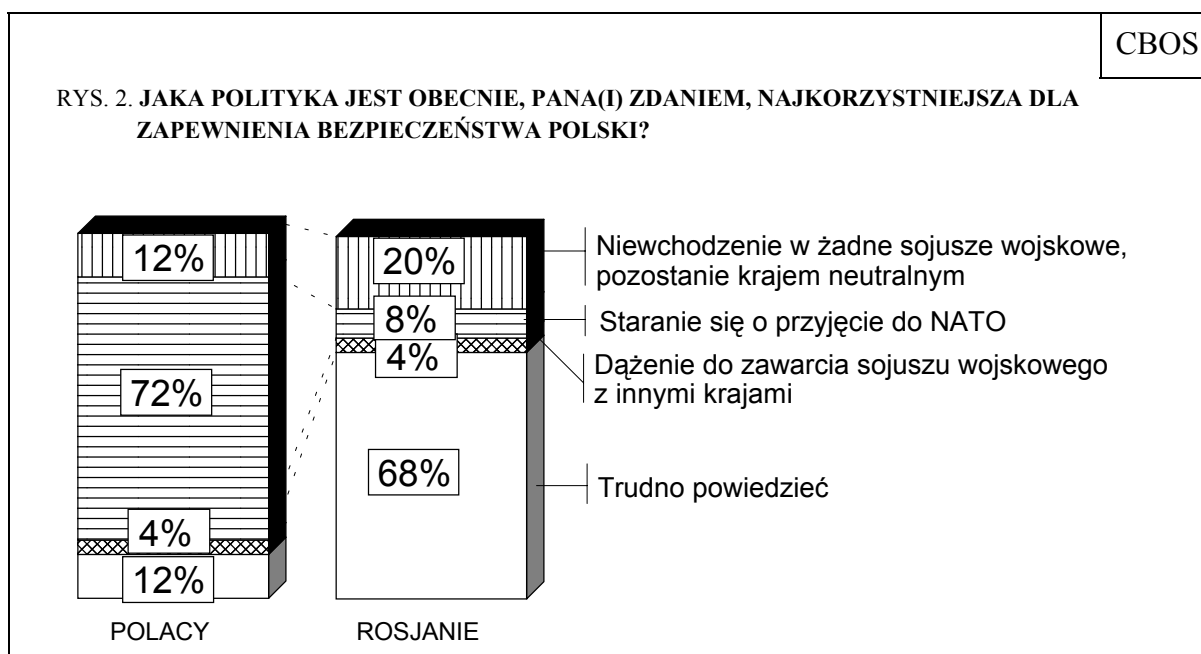
Zwolennicy partii*	Czy ewentualne przyjęcie Polski do NATO przyczyniłoby się raczej do:		
	zwiększenia spokoju i stabilizacji w Europie	zwiększenia napięcia i niepewności w Europie	Trudno powiedzieć
UW	85	12	3
NSZZ „Solidarność”	80	12	8
Ugrupowania prawicowe	74	14	12
UP	68	15	17
SLD	67	21	12
PSL	65	17	18

V Cramera = .168
 * Określeni na podstawie pytania, na kogo oddaliby głos, gdyby w najbliższym czasie odbywały się wybory parlamentarne.

⁴Wówczas pytanie to obejmowało szerszy zakres - "...przyjęcie Polski i innych państw dawnego «bloku socjalistycznego»".

ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA POLSKI

Polaków i Rosjan zapytaliśmy również o to, jaka - ich zdaniem - polityka zagraniczna jest najkorzystniejsza dla zapewnienia bezpieczeństwa Polski. Od 1992 roku CBOS systematycznie bada poglądy społeczeństwa polskiego na ten temat. Tym razem chcieliśmy poznać także opinie Rosjan. Niestety, okazało się, że - podobnie jak w przypadku poprzednio omówionych spraw - przeważająca większość badanych Rosjan nie ma zdania na ten temat.

Blisko trzy czwarte ankietowanych Polaków podziela pogląd, że wejście do NATO najlepiej zapewni Polsce bezpieczeństwo. Wśród Rosjan, którzy zajęli stanowisko w tej kwestii, najczęściej występuje pogląd, że najkorzystniejsze dla zapewnienia bezpieczeństwa Polski jest niewchodzenie w żadne sojusze wojskowe.

W Polsce w ciągu ostatnich czterech lat stale umacnia się przekonanie, iż najlepszą polityką z punktu widzenia bezpieczeństwa Polski jest staranie się o przyjęcie do NATO.

Tabela 7

w procentach

Jaka polityka jest obecnie, Pana(i) zdaniem, najkorzystniejsza dla zapewnienia bezpieczeństwa Polski?	Wskazania respondentów według terminów badań					
	V '92	VI '93	I '94	VI '94	V '95	I '96
Staranie się o przyjęcie do NATO	35	57	55	61	65	72
Niewchodzenie w żadne sojusze wojskowe, pozostanie krajem neutralnym	35	14	22	18	16	12
Dążenie do zawarcia sojuszu wojskowego z innymi krajami	9	10	7	6	4	4

W 1992 roku - niedługo po rozwiązaniu Układu Warszawskiego - zdania badanych Polaków na temat polityki najkorzystniejszej dla zapewnienia bezpieczeństwa naszego kraju były podzielone (liczba opowiadających się za wejściem do NATO była równa liczbie zwolenników niewchodzenia w żadne sojusze wojskowe). Jednak już w roku 1993 nastąpił zasadniczy przełom - ponad połowa ankietowanych opowiedziała się za opcją pronatowską. Następnie przez rok odsetek zwolenników wejścia Polski do NATO pozostawał na zbliżonym poziomie. Od czerwca '94 zaczął systematycznie rosnać. Obecnie niemal trzy czwarte badanych opowiada się za tą opcją.

Zmienne socjodemograficzne w niewielkim stopniu różnicują zapatrywania Polaków na sposób najlepszego zapewnienia bezpieczeństwa kraju. Największe różnice w tej kwestii związane są z wykształceniem - im wyższy jego poziom, tym więcej zwolenników opcji pronatowskiej. Nie wiąże się to jednak z częstszym wśród osób mniej wykształconych wskazywaniem innych kierunków polityki, lecz z brakiem zdania w tej sprawie. Podobnie jest z pewną zależnością od wieku - wśród badanych powyżej 44 roku życia, a szczególnie powyżej 64 lat, mniej jest zwolenników dążenia do NATO niż wśród osób młodszych, więcej zaś nie mających zdania na ten temat. Jedynie wśród rolników i robotników niewykwalifikowanych mniejsze poparcie dla opcji pronatowskiej wiąże się z nieco częstszym wskazywaniem na neutralność.

Wizja najlepszego sposobu zapewnienia bezpieczeństwa kraju zależy w pewnym stopniu od orientacji politycznej. Wśród badanych o poglądach prawicowych zwolennicy

wejścia do NATO stanowią aż 85%, natomiast wśród osób deklarujących poglądy lewicowe - 70%. Zwolenników neutralności jest dwukrotnie więcej wśród respondentów o orientacji lewicowej niż wśród badanych identyfikujących się z prawicą.

W potencjalnych elektoratach partii politycznych występują pewne różnice w zapatrywaniach na tę sprawę, jednak za opcją pronatowską opowiada się nie mniej niż trzy czwarte sympatyków poszczególnych ugrupowań.

Tabela 8

w procentach

Zwolennicy partii	Jaka polityka jest obecnie, Pana(i) zdaniem, najkorzystniejsza dla zapewnienia bezpieczeństwa Polski?			Trudno powiedzieć
	NATO	Neutralność	Inne rozwiązania	
NSZZ „Solidarność”	87	7	2	4
UW	87	12	1	-
Ugrupowania prawicowe	84	9	2	5
SLD	77	12	3	8
PSL	75	16	3	6
UP	74	9	7	10

V Cramera = .164

Przedstawione dane dotyczą poglądu na **najkorzystniejsze** rozwiązanie z punktu widzenia bezpieczeństwa kraju. Niezależnie od tego zapytaliśmy ankietowanych (oczywiście tylko Polaków), jakie stanowisko zajęliby, gdyby odbyło się referendum w tej sprawie. Okazało się, że odsetek osób gotowych zaakceptować przystąpienie Polski do NATO jest jeszcze wyższy niż odsetek uważających to rozwiązanie za optymalne. Liczba ta utrzymuje się na tym samym poziomie od czerwca '95.

RYŚ. 3. GDYBY W POLSCE ODBYWAŁO SIĘ REFERENDUM W SPRAWIE PRZYSTĄPIENIA POLSKI DO NATO, TO CZY GŁOSOWAŁ(A)BY PAN(I) :

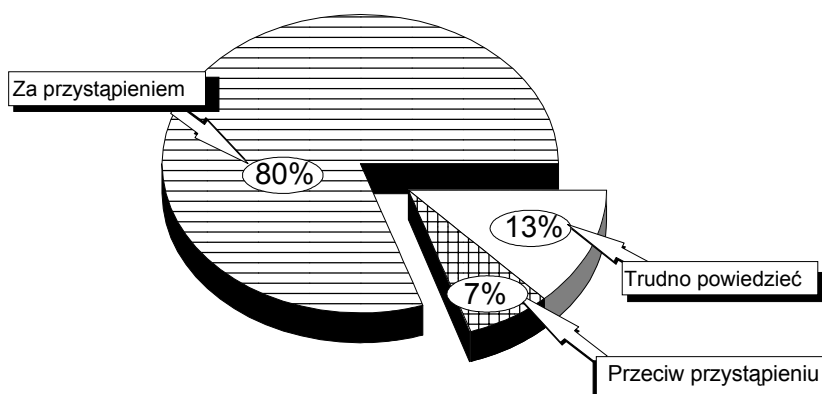

Tabela 9

w procentach

Czy opowiedział(a)by się Pan(i) za przystąpieniem Polski do NATO, gdyby to oznaczało:	Wskazania respondentów		
	raczej tak	raczej nie	trudno powiedzieć
- stacjonowanie na terenie Polski wojsk NATO	49	23	8
- rozmieszczenie broni atomowej	12	61	7

Uwaga! Odsetki liczone w stosunku do ogółu badanych. Na pytanie odpowiadali tylko ci, którzy uprzednio zadeklarowali w referendum (80% wskazań) poparcie dla przystąpienia Polski do NATO.

Okazało się, że uświadomienie badanym możliwości powstania na terenie Polski obcych baz wojskowych wydatnie zmniejsza liczbę zwolenników przystąpienia do NATO, nadal jednak stanowią oni najliczniejszą grupę - niemal połowę ogółu badanych. Natomiast zdecydowanie odrzucana jest możliwość rozmieszczenia na terenie naszego kraju broni jądrowej.

Akceptacja stacjonowania w Polsce wojsk NATO bardzo wyraźnie wzrasta wraz z poziomem wykształcenia (od 39% badanych z wykształceniem podstawowym do 80% - z wyższym). Taką ewentualność częściej też skłonni są zaakceptować badani należący do kadry kierowniczej i inteligencji oraz prywatni przedsiębiorcy (dwie trzecie każdej z tych grup), a także respondenci o orientacji prawicowej (64% wobec 47% deklarujących przekonania lewicowe). W ewentualnym referendum poparcie dla przystąpienia Polski do NATO - także wtedy, gdyby to oznaczało stacjonowanie na terytorium naszego kraju wojsk NATO - zadeklarowałyby trzy czwarte zwolenników UW, dwie trzecie elektoratu partii prawicy i połowa elektoratu SLD.

Od kilku lat systematycznie umacnia się w naszym społeczeństwie przekonanie, że najlepszą drogą do zapewnienia bezpieczeństwa kraju jest wejście Polski do struktur obronnych Paktu Północnoatlantyckiego. Część osób nie traktujących tego rozwiązania za optymalne deklaruje jednak poparcie dla niego w ewentualnym referendum. W elektoratach partii politycznych różnice poglądów na ten temat są niewielkie. Można powiedzieć, że społeczeństwo jest prawie jednomyślne w tej kwestii. Zgodność tę powoduje traktowanie przez ankietowanych przystąpienia Polski do NATO jako czynnika stabilizującego tę część Europy i nie zagrażającego bezpieczeństwu Rosji.

Większy sprzeciw budzi ewentualne stacjonowanie na terenie Polski wojsk NATO. Jednak i w tym przypadku wśród respondentów przeważają ci, którzy deklarują poparcie dla opcji pronatowskiej. Jedynie rozmieszczenie broni nuklearnej na terenie naszego kraju budzi sprzeciw zdecydowanej większości badanych.

Sondaż zrealizowany równocześnie wśród mieszkańców Rosji przyniósł odmienne wyniki. Zdecydowana większość Rosjan powstrzymała się od odpowiedzi, w tym także na pytanie bezpośrednio dotyczące Rosji - czy przystąpienie Polski do NATO zagraża jej bezpieczeństwu czy też nie. Natomiast wśród ponad jednej trzeciej badanych Rosjan - tych, którzy mają wyrobioną opinię w tej sprawie - odpowiedzi były równo podzielone (tyle samo osób odpowiedziało twierdząco, ile zaprzeczyło).

Przystąpienie Polski do NATO nie jest postrzegane przez obywateli Rosji jako zagrożenie dla ich kraju. Można przypuszczać, że większość Rosjan nie uznaje tej sprawy za ważną i nie ma na jej temat wyrobionego zdania.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy sądzi Pan(i), że przystąpienie Polski do NATO zagraża bezpieczeństwu Rosji czy też nie?

(%)

	Zagraża	Nie zagraża	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	9	77	15	1177
Płeć				
Mężczyźni	11	82	7	557
Kobiety	7	72	21	620
Wiek				
do 24 lat	16	72	12	193
25-34	10	83	8	201
35-44	6	82	12	257
45-54	11	75	14	197
55-64	7	76	17	155
65 lat i więcej	2	70	28	175
Miejsce zamieszkania				
Wieś	9	72	19	442
Miasto do 20 tys.	10	74	16	150
od 21 do 100 tys.	8	81	11	212
101-500 tys.	5	85	10	233
501 tys.i więcej mieszk.	12	76	11	139
Region				
Północny	8	74	18	157
Zachodni	11	74	15	135
Środkowozachodni	8	78	15	179
Środkowy	16	72	13	210
Wschodni	8	75	17	121
Południowo-wschodni	3	82	15	193
Południowo-zachodni	7	81	12	183
Wykształcenie				
Podstawowe	9	68	23	425
Zasadnicze zawodowe	12	73	15	305
Średnie	7	86	8	367
Wyższe	3	96	1	81
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	3	94	3	67
Prac.umysł.niż.szczębla	8	85	8	107
Pracownicy fiz.- umysł.	9	74	17	56
Robotnicy wykwalifikowani	17	77	6	130
Robotnicy niewykwalifik.	7	75	18	58
Rolnicy	8	65	27	76
Prywatni przedsiębiorcy	2	87	11	53
Bierni zawodowo				
Renciści	6	73	21	148
Emeryci	4	74	21	221
Uczniowie i studenci	19	76	5	72
Bezrobotni	15	72	13	112
Gospodynie domowe i inni	7	79	14	76
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	5	85	9	106
Sektor państwowy	12	79	9	141
Sektor prywatny	9	79	12	252
Spółdzielczość	6	90	4	15
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	15	70	15	247
151 - 225	7	76	17	239
226 - 325	8	75	18	304
326 - 425	9	82	9	132
426 i powyżej	7	86	8	187
Ocena własnych war. mater.				
Złe	8	75	17	391
Średnie	8	76	15	555
Dobre	11	81	8	231
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	7	75	18	74
Raz w tygodniu	8	77	15	661
Kilka razy w roku	9	76	15	314
W ogóle nie uczestniczy	11	81	8	128
Poglądy polityczne				
Lewica	15	78	7	308
Centrum	8	82	10	304
Prawica	7	86	7	304
Trudno powiedzieć	4	58	38	261

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, ewentualne przyjęcie Polski do NATO przyczyniłoby się raczej do: 1 - zwiększenia spokoju i stabilizacji w Europie; 2 - zwiększenia napięcia i niepewności w Europie; (%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	66	14	20	1177
Płeć				
Mężczyźni	69	16	14	557
Kobiety	63	12	25	620
Wiek				
do 24 lat	69	17	15	193
25-34	67	19	14	201
35-44	68	16	16	257
45-54	63	16	21	197
55-64	70	9	22	155
65 lat i więcej	58	7	35	175
Miejsce zamieszkania				
Wieś	64	13	22	442
Miasto do 20 tys.	69	11	20	150
od 21 do 100 tys.	70	13	17	212
101-500 tys.	63	19	18	233
501 tys. i więcej mieszk.	66	15	18	139
Region				
Północny	71	15	14	157
Zachodni	68	14	17	135
Środkowo-zachodni	65	14	21	179
Środkowy	61	16	23	210
Wschodni	54	17	28	121
Południowo-wschodni	73	13	14	193
Południowo-zachodni	67	11	22	183
Wykształcenie				
Podstawowe	61	11	29	425
Zasadnicze zawodowe	68	15	17	305
Średnie	70	17	13	367
Wyższe	69	19	12	81
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	75	13	12	67
Prac.umysł.niż.szczębla	71	14	15	107
Pracownicy fiz.-umysł.	71	16	13	56
Robotnicy wykwalifikowani	71	15	14	130
Robotnicy niewykwalifik.	60	28	12	58
Rolnicy	46	20	34	76
Prywatni przedsiębiorcy	63	19	18	53
Bierni zawodowo				
Renciści	63	6	30	148
Emeryci	63	11	27	221
Uczniowie i studenci	71	14	15	72
Bezrobotni	69	15	16	112
Gospodynie domowe i inni	70	19	11	76
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	74	10	16	106
Sektor państwowy	74	14	12	141
Sektor prywatny	63	21	16	252
Spółdzielczość	70	16	14	15
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	67	15	18	247
151 - 225	68	12	20	239
226 - 325	62	16	22	304
326 - 425	63	17	20	132
426 i powyżej	72	12	16	187
Ocena własnych war. mater.				
Złe	61	16	23	391
Średnie	67	13	20	555
Dobre	72	15	13	231
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	69	7	24	74
Raz w tygodniu	67	13	20	661
Kilka razy w roku	63	17	19	314
W ogóle nie uczestniczy	68	17	16	128
Poglądy polityczne				
Lewica	67	20	13	308
Centrum	66	17	17	304
Prawica	75	13	12	304
Trudno powiedzieć	54	6	40	261

Tabela 3. Jaka polityka jest obecnie, Pana(i) zdaniem, najkorzystniejsza dla zapewnienia bezpieczeństwa Polski? 1 - Niewchodzenie w żadne sojusze wojskowe, pozostanie krajem neutralnym; 2 - Staranie się o przyjęcie do NATO; 3 - Dążenie do zawarcia sojuszu wojskowego z innymi krajami

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	12	72	4	12	1177
Płeć					
Mężczyźni	13	78	3	6	557
Kobiety	10	67	4	18	620
Wiek					
do 24 lat	9	75	8	8	193
25-34	11	78	3	8	201
35-44	12	78	3	7	257
45-54	14	70	3	14	197
55-64	11	71	4	14	155
65 lat i więcej	12	58	2	27	175
Miejsce zamieszkania					
Wieś	12	71	2	15	442
Miasto do 20 tys.	12	74	3	12	150
od 21 do 100 tys.	12	71	3	13	212
101-500 tys.	11	73	7	8	233
501 tys. i więcej mieszk.	10	76	3	11	139
Region					
Północny	6	77	7	10	157
Zachodni	12	70	6	12	135
Środkowozachodni	17	66	4	13	179
Środkowy	13	74	4	10	210
Wschodni	10	63	2	25	121
Południowo-wschodni	13	77	1	8	193
Południowo-zachodni	7	76	2	14	183
Wykształcenie					
Podstawowe	12	64	2	21	425
Zasadnicze zawodowe	11	74	4	10	305
Średnie	10	78	4	7	367
Wyższe	14	82	4	0	81
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	10	81	6	3	67
Prac. umysł. niż. szczebla	6	83	4	7	107
Pracownicy fiz.- umysł.	9	74	6	12	56
Robotnicy wykwalifikowani	10	80	3	7	130
Robotnicy niewykwalifik.	17	62	11	11	58
Rolnicy	19	62	0	18	76
Prywatni przedsiębiorcy	12	85	0	3	53
Bierni zawodowo					
Renciści	10	63	4	23	148
Emeryci	15	64	2	19	221
Uczniowie i studenci	4	81	5	9	72
Bezrobotni	14	77	3	6	112
Gospodynie domowe i inni	10	74	5	12	76
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	7	85	1	6	106
Sektor państwowy	12	80	3	5	141
Sektor prywatny	12	73	6	8	252
Spółdzielczość	17	77	6	0	15
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 150 zł	13	71	5	11	247
151 - 225	9	73	3	15	239
226 - 325	12	69	3	16	304
326 - 425	14	72	5	9	132
426 i powyżej	10	77	3	9	187
Ocena własnych war. mater.					
Złe	13	67	5	15	391
Średnie	11	73	3	13	555
Dobre	9	80	4	6	231
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	11	71	2	17	74
Raz w tygodniu	9	74	3	14	661
Kilka razy w roku	19	67	5	9	314
W ogóle nie uczestniczy	7	76	7	10	128
Poglądy polityczne					
Lewica	15	70	6	8	308
Centrum	13	74	5	9	304
Prawica	8	85	2	6	304
Trudno powiedzieć	10	58	2	29	261